

Pusugrunu Akkoord

Inleiding

In het kader van de herdenking en viering van 260 jaar vredessluiting tussen de Marrons en koloniale overheersers op de Dag der Marrons op 10 oktober 2020, heeft de Stichting A Marron KOMPAS i.o. in samenwerking met het Traditioneel Gezag der Matawai een ‘Gaan Kuutu’ gehouden met alle vertegenwoordigers van de verschillende Tribale stammen en zowel Tribale als Inheemse organisaties op Pusugrunu, de Residentie van de Matawai Gaanman. Het Traditioneel Gezag der Matawai wordt geleid door de Gaanman, Z.E. Da Lesley Valentijn. De ‘Gaan Kuutu’ is gehouden op 9 oktober en is afgesloten op 10 oktober 2020 met de ondertekening van het Pusugrunu Statement. Het thema van deze Gaan Kuutu is “**Eenheid Maakt Macht**”.

De leden die aanwezig waren op de ‘Gaan Kuutu’ te Pusugrunu zijn:

- De heer ing. Leo Brunswijk, Voorzitter
- De heer dr. Ruben Ravenberg MBA, Secretaris
- Kabiting Willems ‘Positief’ Wilson (Lid)
- Kabiting Alosa Aboikoni (Lid)
- Mw. Magda Haakmat-Milano BBA (lid)

- Mw. Norine Abena (lid)

Van regeringszijde waren bij de opening van de Gaan Kuutu aanwezig:

- De President van de Republiek Suriname, Z.E. Ch. Santokhi
- De Vicepresident van de Republiek Suriname, Z.E. R. Brunswijk
- De Minister van Landbouw, Veeteelt & Visserij, dhr. P. Sewdien
- De Minister van Arbeid, mw. R. Kuldipsing
- De Minister van Grond- & Bosbeheer, mw. D. Pokie
- De Minister van Defensie, mw. K. Mathoera
- De Minister van Regionale Ontwikkeling & Sport, mw. G. Emanuel
- De Minister van Natuurlijke Hulpbronnen, dhr. D. Abiamofu
- De Minister van Justitie & Politie, dhr. K. Amoksie
- De Minister van Binnenlandse Zaken, dhr. B. Somohardjo
- De Directeur Nationale Veiligheid, mw. D. Veira
- De Districtscommissaris van het Ressort Boven-Saramacca, dhr. W. Bonjaski

Van De Nationale Assemblee (DNA) waren de leden M. Bee (voorzitter), M. Soemar-Huur, G. Jordan, E. Sampi en R. Koedemoesoe op de Gaan Kuutu aanwezig.

De President, Vicepresident en Minister van Regionale Ontwikkeling en Sport hebben in hun openingstoespraak een uiteenzetting gegeven van het regeringsbeleid richting de Tribalen en Inheemsen.

De Marronstammen en Inheemse organisaties die hebben deelgenomen aan de Gaan Kuutu zijn.:

- De Okanisiestam (Ndyuka, Santigron & Cottica).
- De Saamakastam
- De Matawaistam
- De Alukustam
- Kwintistam
- Vereniging van Inheemse Dorpshoofden In Suriname (VIDS), Organisatie van Samenwerkende Inheemse Dorpen in Para en Wanina (OSIP) en Kaliña & Lokono In Marowijne (KLIM)

Op deze 'Gaan Kuutu' zijn de volgende zaken aan de orde gekomen t.w.:

- Presentatie en evaluatie van het Diitabiki Akkoord en Langatabiki verklaring.
- Het aandragen van belangrijke kwesties binnen de Tribale en Inheemse gemeenschappen die door de regering opgelost moeten worden, welke opgenomen zijn de paragraaf "Aanvullende punten tijdens Pusugrunu Gaan Kuutu".
- Het duurzaam oplossen van het grondenrechten vraagstuk ten gunste van de Tribale en Inheemse gemeenschappen.
- Het oplossen van de kwestie m.b.t. de Saamaka Gaanman.

- Het ontsluiten van woon- en leefgemeenschappen en rehabiliteren/asfalteren van alle toegangswegen.
- Het vragen van toestemming aan de ‘Gaan Kuutu’ om de Stichting ‘A Marron Kompas’ op te laten treden als de bewaker van hun belangen.
- Het benadrukken van de meest negatieve zaken die nog steeds remmend werken op de ontwikkelingen van de diverse Tribale en Inheemse gemeenschappen, welke opgenomen zijn de paragraaf “Aanvullende punten tijdens Pusugrunu Gaan Kuutu”.

Evaluatie “Diitabiki Akkoord” & Langatabiki Verklaring

Na evaluatie van het “Diitabiki Akkoord” zijn de volgende zaken geconstateerd:

1. De Staat Suriname heeft de ILO Conventie nummer 169 nog steeds niet geratificeerd, waardoor het zelfbeschikkingsrecht van de Tribale en Inheemse volkeren niet wettelijk is geregeld.
2. Het veranderen van de naam Marrons in Afro-Surinamers Binnenland is nog steeds niet teruggedraaid, want de naam ‘Duurzame Ontwikkeling Afro-Surinamers Binnenland’ (DOAS) wordt nog steeds gebruik op het Ministerie van Regionale Ontwikkeling & Sport (ROS).
3. De Staat heeft tot heden het Saamaka Vonnis niet naar letter en geest uitgevoerd.
4. Het structureel en duurzaam ontwikkelingsplan van het binnenland is nog steeds niet merkbaar.
5. De waardering en respect voor het Traditioneel Gezag vanuit de regering laat nog steeds veel te wensen over. Hun honorarium is niet acceptabel voor het werk dat zij doen binnen de gemeenschappen. Het Traditioneel Gezag gaat niet mee met de verhoging van de landsdienaren, wat onacceptabel is.
6. Het Traditioneel Gezag heeft tot op heden geen opheldering van de werking van het grensverdrag met Frans-Guyana, dat op 15 november 2017 is goedgekeurd door het parlement, gehad van de regering.
7. Het binnenland beschikt tot op heden nog steeds niet over adequaat onderwijs in een kindvriendelijk en motiverend milieu.
8. Er is nog steeds geen sprake van adequate gezondheidszorg en medicatievoorziening in het binnenland.
9. De regering heeft tot op heden niet gezorgd voor optimale nutsvoorzieningen in alle woon- en leefgemeenschappen. De meeste leefgemeenschappen zijn al maanden in het donker en hebben geen toegang tot gezond drinkwater.
10. Alhoewel alle zes stammen vallen onder het Traditioneel Gezag der Marrons aangegeven hebben dat de heer Z.E. Naze Amina op de juiste traditionele wijze is ingewijd als Saamaka Gaanman en derhalve ook volgens de traditie de rechtmatige opvolger van wijlen Gaanman Belvon Aboikoni, is er tot op heden geen enkele stappen ondernomen om de heer Naze Amina te beëdigen tot Gaanman der Saamaka.

11. Er is in geen enkel dorp waar scalians werkzaamheden uitvoeren gezond drinkwaterinstallaties aangelegd voor de leefgemeenschappen en ook geen dorpsfondsen ingesteld t.b.v. de dorpen die in de directe omgeving van de scalians liggen. De stammen willen NU dat Regering Santokhi-Brunswijk alle scalians uit hun woon- en leefgebieden verwijderd. De schade aan het biodiversiteit en de ontworteling van hun sociaalmaatschappelijk leven is zeer omvangrijk.
12. Er zijn geen pinautomaten geplaatst op strategische plaatsen in het binnenland, waardoor de gemeenschappen nog steeds niet op goedkope wijze aan hun financiële tegoeden kunnen komen. Mensen moeten om aan hun financiële tegoeden te komen nog steeds lange en dure afstanden afleggen.
13. De wegen naar Wanhattie, Langahuku, Lantiwee, Ricanau Mofu en Langetabetje/Snesie Kondre zijn nog steeds niet geasfalteerd.
14. Het naleven van de afspraak in het Diitabiki Akkoord dat de Marronstammen geen scheidslijnen willen hebben tussen hun leefgemeenschappen door de vorige regering, heeft geleid tot een ernstige grensgeschil tussen de Okanisie- en de Paamakastam. De stammen kijken uit naar een vreedzame en voor alle partijen bevredigde oplossing in deze kwestie.

Aanvullende punten tijdens Pusugrunu 'Gaan Kuutu'

1. Alle wegen die leiden naar de woon- en leefgemeenschappen van de Tribalen en Inheemsen moeten worden geasfalteerd/gerehabiliteerd.
2. De regering moet zorgen voor het creëren van adequate werkgelegenheid binnen de Tribale en Inheemse gemeenschappen.
3. De regering moet zorgen dat er adequate telefoon bereik is op alle wegen die leiden naar de Tribale en Inheemse gebieden, zodat er bij calamiteiten contact kan worden gemaakt.
4. De regering moet zorgen voor duurzaam basisonderwijs in alle Tribale en Inheemse gemeenschappen.
5. De regering wordt verzocht om binnen zo kort mogelijke tijd de ontvangst van radio en televisie te regelen voor de Tribale en Inheemse gemeenschappen.
6. De regering moet de mogelijkheden bekijken om adequate voortgezet onderwijs op junioren (VOJ) en voortgezet onderwijs op senioren (VOS) te vestigen in de Tribale en Inheemse woon- en leefgemeenschappen.
7. Er moet dringend oplossing worden gezocht voor de leerlingen/studenten die vanwege de Covid-19 pandemie vooralsnog niet meer in de internaten/kinderhuizen kunnen verblijven. Deze leerlingen/studenten zijn terug naar het binnenland en raken achter met hun studie.
8. Het probleem van nutsvoorzieningen (water en stroom) moet duurzaam worden opgelost voor alle Inheemse en Tribale gemeenschappen.
9. Het tekort aan adequate medische voorzieningen en medicatie moet duurzaam worden opgelost voor alle Inheemse en Tribale gemeenschappen.
10. De regering moet in de verschillende dorpen duurzame aanmeersteigers aanleggen.
11. De brug bij Abadu-Kondre moet vervangen worden voor een duurzame verkeers veilige brug.

12. De regering wordt verzocht een 'kuutu-osu' te bouwen op Kaaimanston. Daarnaast moet de recreatiezaal gerenoveerd worden.
13. De korjaaloverhaal plaats 'Futu Pasi' nabij Puketi/Gran-Olosula in het Ressort Tapanahony moet volledig gerehabiliteerd worden.
14. De mini waterkrachtcentrale in de Gran-Olosula moet gerehabiliteerd worden ten gunste van een duurzame stroomvoorziening voor de omliggende dorpen. Er moet verder onderzoek worden gedaan voor het bouwen van meerdere mini waterkrachtcentrales en zonne-energiecentrales binnen de Tribale en Inheemse gemeenschappen.
15. Het grondenrechtenvraagstuk moet speedig, duurzaam en volgens internationale standaarden worden opgelost.
16. Het Kaliña & Lokono Vonnis moet onmiddellijk en volledig worden uitgevoerd.
17. De verschillende dorpsbesturen moeten volledig door de regering worden betrokken bij de aanpak van de Covid-19 pandemie in de Tribale en Inheemse gemeenschappen. De bewustwording is zeer belangrijk om de verspreiding te stoppen en de ziekte uit te roeien.
18. De regering moet via het Ministerie van Landbouw, Veeteelt & Visserij (LVV) adequate agrarische trainingen organiseren voor de Tribalen en Inheemsen, zodat zij betere producten en ouput kunnen behalen. De regering moet ook in het binnenland aandacht schenken aan landbouw als een duurzame sector.
19. De overheid moet samen met de dorpsbesturen een oplossing vinden voor het moreelverval onder jongeren in de verschillende Tribale en Inheemse gemeenschappen. De criminaliteit is stijgende en het respect voor het Traditioneel Gezag is aan het afnemen. Er moet begonnen worden met het instellen van ordediensten in alle dorpen.
20. De regering moet milieuvriendelijke goudwinning introduceren.
21. De overheid moet een aanvang maken met het aanschaffen van ambulances, zowel te land als te water, voor alle Tribale en Inheemse gemeenschappen.
22. De regering moet de problemen van informatie, communicatie en technologie (ICT) binnen de Tribale en Inheemse gemeenschappen adequaat oplossen, zodat het deze gemeenschappen kunnen meegaan met de ICT-ontwikkelingen.
23. Er moet duidelijkheid worden gegeven over de uitgegeven concessies binnen de Tribale en Inheemse gemeenschappen. Het Traditioneel Gezag eist een overzicht van alle uitgegeven concessies binnen haar woon- en leefgemeenschappen.
24. De Saamakastam kijkt op korte termijn uit naar een datum vanuit de regering om de heer Naze Amina te beëdigen en installeren tot Gaanman der Saamaka.
25. De regering moet een passend antwoord vinden voor de vele dignitarissen die nodeloos en buiten alle gelden traditionele regels door de heer Albert Aboikonie zijn benoemd. Ook binnen de Alukustam zijn er politiek benoemde dignitarissen. Deze benoemingen moeten nader onderzocht worden
26. De regering wordt verzocht om de Procureurgeneraal (PG) te verzoeken om het verkrijgen van een port' arme voor jachtgeweer ten behoeve van binnenlandbewoners in samenspraak met het Traditioneel Gezag aan te pakken en te versoepelen. Het is nu bijna onmogelijk om aan een

port' arme te komen. De Tribale en Inheemse gemeenschappen zien graag dat het vuurwapenbeleid richting het binnenland een verantwoordelijkheid wordt van de Minister van Justitie en Politie in samenwerking met het Traditioneel Gezag.

27. De regering moet de controle op houtkap en -transport adequaat aanpakken, omdat er veel ongecontroleerde houtkamp plaatsvindt, waardoor het steeds moeilijker wordt voor Inheemsen en Tribalen om aan bomen te vinden voor het bouwen van korjalen en huizen.
28. Het Traditioneel Gezag verdient een betere financieel waardering voor het werk dat zij verrichten. Ze tekenen ernstig protest aan tegen de financiële waardering die zij nu ontvangen.
29. Het Traditioneel Gezag eist dat de regering de winkels die vanwege de Covid-19 pandemie achter hun tralies verkopen beter gaat controleren, omdat het blijkt dat zij aan prijsopdrijvingen doen.
30. Het importeren, uitladen, transporteren, opslag en gebruik van cyanide door onder andere Newmonth Goldmines moet adequaat door de regering worden gecontroleerd.
31. De regering moet de winkeliers hard aanpakken die de Lawarivier met hun winkelvuil vervuilen. Het winkelvuil wordt gewoon in de rivier gedumpt.

Besluiten

- Alle aanwezige Marronstammen staan nog steeds achter het Diitabiki Akkoord en de Langatabiki Verklaring. Zij vragen dat de huidige regering deze documenten samen met de Pusugrunu Verklaring opneemt in hun regeringsbeleid, waardoor uitvoering gegeven kan worden aan de
- Het contact tussen het Traditioneel Gezag en de regering moet lopen via de Minister van Regionale Ontwikkeling & Sport.
- De regering moet binnen korte termijn overgaan tot het benoemen en beëdiggen van traditioneel correct ingewijde Stamhoofd der Kwinti en Grootopperhoofden der Paamaka en Saamaka.
- De regering moet de export van rondhout stopzetten en eisen dat het hout in Suriname wordt verwerkt, wat zal leiden tot werkgelegenheid en inkomstenverhoging voor de staat.
- De regering moet hoge prioriteit geven aan het onderhouden en rehabiliteren van de wegen naar de Tribale en Inheemse gemeenschappen, waaronder het asfalteren van de weg van Moengo naar Paamaka en Nickerie naar Apoera.
- Alle aanwezige Marronstammen hebben de Stichting A Marron KOMPAS i.o. gemachtigd om op te treden als de waakhond van hun belangen.
- Elk Marronstam moet vertegenwoordigd zijn in de Stichting A Marron KOMPAS i.o.
- Er moet beter gecommuniceerd worden tussen de Stichting A Marron KOMPAS i.o. en het Traditioneel Gezag, waardoor zij steeds op één lijn zijn.
- Het totaal Traditioneel Gezag verzoekt dat zij met respect wordt behandeld en bejegend door de regering. In het verlengde hiervan eisen zij een betere vergoeding voor het werk dat zij uitvoeren als Traditionele Gezagdrager.

- De VIDS, OSIP en KLIM krijgen alle ruimte om met hun achterban in overleg te treden m.b.t. het toetreden tot de Stichting A Maron KOMPAS.

Conclusie

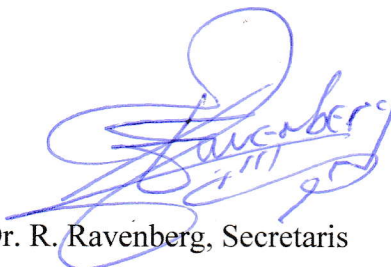
De Tribale en Inheemse vertegenwoordigers hebben geconstateerd dat de huidige regering d.m.v. haar duidelijke sterke vertegenwoordiging op de 'Gaan Kuutu' begaan is het met lot van de Tribale en Inheemse volkeren in Suriname. De regering heeft duidelijk aangetoond dat zij een verandering willen van de huidige negatieve ontwikkeling in het binnenland, o.a. het vernietigen van het milieu door mijnbouwactiviteiten, de slechte studieresultaten, de slechte medicamenten voorziening en het ontbreken van adequate nutsvoorzieningen. De Regering Santokhi-Brunswijk is duidelijk van plan om te zorgen voor de daadwerkelijke ontwikkeling van de Tribale en Inheemse gemeenschappen. De Tribale en Inheemse vertegenwoordigers kijken uit naar de verbetering van de sociaaleconomische situatie in hun woon- en leefgemeenschappen, waardoor er uiteindelijk sprake kan zijn van duurzame strategische ontwikkeling.

Pusugrubu, 10 oktober 2020
De 'Gaan Kuutu' te Matawai,
Namens deze,

De Stichting A Marron KOMPAS i.o.

Ing. L. Brunswijk, Voorzitter

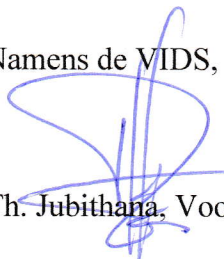
Dr. R. Ravenberg, Secretaris

Namens de Matawaistam,

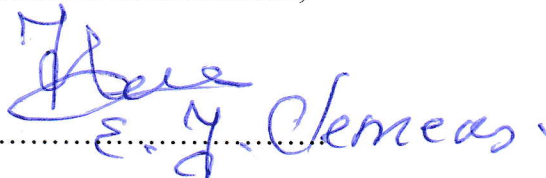
Z.E. Gaanman Da Lesley Valentijn

Namens de VIDS,

Th. Jubithana, Voorzitter

Namens de Kwintistam,

Namens de Alukustam,

Edekabiting Da Acoubi Constant

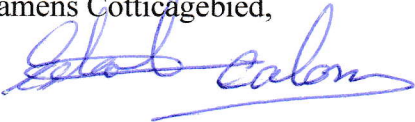
Namens de Saamakastam,

Kabiting Da Alosa Aboikoni

Namens de Okanisistam

PEh)0
...Kabiting Da Pehyon Jowentini

Namens Cotticagebied,

Kabiting Da Johan Eskolina

Namens Santigron

N. Adose
Basya Da Nelson Adose

